

**ФАРҒОНА ВОДИЙСИДА МИЛЛИЙ-МАДАНИЙ
МАРКАЗЛАРНИНГ МИЛЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАРНИ
УЙҒУНЛАШТИРИШДАГИ ЎРНИ**

DOI: <https://doi.org/10.53885/edinres.2021.30.97.029>

Юсупова Севара Низомиддиновна

*ижтимоий фанларни ўқитиш методикаси кафедраси мудири
Андижон давлат педагогика институти. Андижон, Ўзбекистон*

Аннотация. Фаргона водийсидаги миллий-маданий марказларнинг миллатлараро муносабатларни уйғунлаштиришидаги ўрни, аҳолини миллий таркибидаги ўзгаришлар манбалардан кенг фойдаланилган ҳолда таҳлил этилиб, хусусий ва умумий жиҳатлари очиқ берилган. Демографик ўзгаришларнинг миллатлараро муносабатларга таъсири, аҳоли динамикаси ва миллий таркибидаги ўзгаришлар таҳлил этилган. Унда миллатлараро тотувлик, ўзаро меҳр-оқибат муҳитини янада мустаҳкамлаш ҳамда миллий қадриятларни асраб-авайлаш, ёш авлод қалби ва онгига Ватан туйғусини сингдиришни вазифа қилиб олган. Фаргона водийси вилоятларида ҳам миллий-маданий марказлар фаолиятини мувофиқлаштириш ва янада ривожлантириш мақсадида олиб борилган ишлар ўз самарасини бераётганлиги асосланган. Андижон, Наманган ва Фаргона вилоятларида маҳаллий миллат вакиллари салмогининг ортиб бориши, юқори табиий ўсиш ва манфий ташиқ миграция моҳияти таҳлил этилган, бу даврда рўй берган сиёсий, ижтимоий-иқтисодий ўзгаришларни, минтақадаги миллатлараро муносабатлар таъсирида демографик вазиятнинг ўзгариши, ташиқ миграциянинг аҳоли динамикаси ва турмуш тарзига таъсирини кўрсатиб беришга доир масалалар архивлардаги ҳужжатлар асосида илмий жиҳатдан объектив тадқиқ қилинган.

Калит сўзлар: демография, миллатлараро муносабатлар, миллий таркиб, аҳоли динамикаси, табиий ўсиш.

**РОЛЬ НАЦИОНАЛЬНЫХ И КУЛЬТУРНЫХ ЦЕНТРОВ
В КООРДИНАЦИИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ В
ФЕРГАНСКОЙ ДОЛИНЕ**

Юсупова Севара Низомиддиновна,

*заведующий кафедры методики преподавания общественных наук
Андижанский государственный педагогический институт.*

Андижан, Ўзбекистон

Аннотация. Исходя из анализа использованного широкого круга источников об изменении этнического состава населения, раскрыты общие и частные аспекты роли национально-культурных центров Ферганской долины в гармонизации межэтнических отношений. Анализируется влияние демографических изменений на межэтнические отношения, изменение динамики населения и национального состава.

При этом основная задача направлена на укрепление атмосферы

межнационального согласия и взаимопонимания, а также сохранение национальных ценностей, привитие в сердцах и умах подрастающего поколения чувства патриотизма к родине.

Обосновано, что проводимая в регионах Ферганской долины работа по координации и дальнейшему развитию деятельности национально-культурных центров приносит свои плоды.

Проанализирован рост доли представителей коренных народов, высокий естественный прирост и внешняя миграция в Андижанской, Наманганской и Ферганской областях, а также произошедшее в тот период, изменение демографической ситуации в регионе под влиянием межэтнических отношений, на основе архивных документов научно и объективно изучены вопросы, связанные развитием на основе этнополитических, социально – экономических изменений, влияния внешней миграции на динамику и образ жизни населения.

Ключевые слова: демография, межэтнические отношения, национальный состав, динамика населения, естественный прирост.

ROLE OF NATIONAL AND CULTURAL CENTERS IN THE COORDINATION OF INTERNATIONAL RELATIONSHIP IN THE FERGANA DOLINE

Yusupova Sevara Nizomiddinovna

Department of “methods of teaching social sciences”, Andijan State Pedagogical Institute. Andijan, Uzbekistan

Abstract. Based on the analysis of a wide range of sources used to change the ethnic composition of the population, general and particular aspects of the role of national-cultural centers of the Fergana Valley in the harmonization of interethnic relations are revealed.

The influence of demographic changes on interethnic relations, changes in the dynamics of the population and national composition are analyzed.

At the same time, the main task is aimed at strengthening the atmosphere of interethnic harmony and mutual understanding, as well as preserving national values, instilling in the hearts and minds of the younger generation a sense of patriotism for the homeland.

It has been substantiated that the work carried out in the regions of the Fergana Valley on the coordination and further development of the activities of national-cultural centers is bearing fruit.

The growth of the share of representatives of indigenous peoples, high natural growth and external migration in the Andijan, Namangan and Fergana regions, as well as the change in the demographic situation in the region under the influence of interethnic relations that occurred at that time, were analyzed, on the basis of archival documents, issues related to development based on these are political, socio-economic changes, the impact of external migration on the dynamics and lifestyle of the population.

Keywords: demography, interethnic relations, ethnic composition, population dynamics, natural growth.

Ўзбекистонда этник ўзига хослиги, тили, урф-одат ва анъаналарини ҳар томонлама ривожлантириш ва ўзаро бойитиш бўйича тенг ҳуқуқ ва имкониятларга эга бўлган турли миллат ва элат вакиллари ягона оила бўлиб, дўстлик ва иноқликда ҳаёт кечириб келмоқда. Тинчлик ва осойишталикни сақлаш, Ватанимизни янада равнақ топтириш, унинг халқаро майдондаги обрў-эътиборини янада ошириш мақсадида барча соҳаларда кенг кўламли ўзгаришлар амалга ошириш йўлида улар ўзларининг фидокорона меҳнати билан муносиб ҳисса қўшиб келмоқдалар. Республиканинг қайси бир ҳудудига назар ташламайлик, барча жойда ўзаро илиқ муносабат ва аҳилликнинг гувоҳи бўлиш мумкин. Ҳар қандай мамлакатнинг тараққиёти ва дунёдаги обрў-эътибори, аввало, шу эл-юртда қарор топган тинчлик-осойишталикка, у ерда яшаётган барча миллат ва элат вакилларининг тотувлигига боғлиқ. Шунинг учун ҳам, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенглик миллий мафкурамизнинг асосий ғояларидан бири эканига алоҳида урғу бериб, Президентимиз шундай деган: "...мамлакатимизда ҳукм сураётган миллатлар ва фуқаролар тотувлиги, ўзаро ҳурмат ва меҳр-оқибат муҳитини кўз қорачиғидек сақлаш ҳамда мустаҳкамлашни ўзимнинг устувор вазифам, деб ҳисоблайман.(1,Б.8-9) Зеро, юртимизда виждон ва эътиқод эркинлиги, турли миллат вакилларининг ҳуқуқлари кенг кафолатланиб, диний бағрикенглик муҳити тобора мустаҳкамланиб бормоқда.

1992 йилда мамлакатимизда этник ўзига хослиги, тили, урф-одат ва анъаналарини ҳар томонлама ривожлантириш ва ўзаро бойитиш бўйича тенг ҳуқуқ ва имкониятларга эга бўлган 136 миллат ва элат вакиллари ягона оила бўлиб, дўстлик ва иноқликда ҳаёт кечириётган республика халқининг 78,0 фоизини ўзбеклар ва 22,0 фоизини бошқа миллат вакиллари ташкил этган.(2) Улар юртимизда тинчлик ва осойишталикни сақлаш, Ватанимизни янада равнақ топтириш, унинг халқаро майдондаги обрў-эътиборини ошириш мақсадида барча соҳаларда кенг кўламли ўзгаришларни амалга ошириш йўлида ўзларининг фидокорона меҳнати билан муносиб ҳисса қўшиб келмоқда.

Эл-юрт осойишталиги, тинчлиги, халқлар ўртасидаги дўстлик ва ҳамжиҳатлик ҳар қандай давлат равнақини, унинг келажагини белгилаб берувчи асосий омиллардан бири бўлиб келган. Шу боисдан ҳам, мустақилликнинг дастлабки йилларидан бошлаб юртимизда турли миллатларга мансуб кадриятларни асраб-авайлашга, барча фуқароларга ўз эътиқодини амалга ошириш учун зарур шароитларни яратиб беришга, миллатлараро ҳамжиҳатликни янада мустаҳкамлашга, улар ўртасида қадимий муштарақ анъаналарни ривожлантиришга алоҳида эътибор бериб келинмоқда. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 18-моддасида "Ўзбекистон Республикасида барча фуқаролар бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эга бўлиб, жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахси ва ижтимоий мавқеидан қатъи назар қонун олдида тенгдирлар",(3,Б.9) – деб белгилаб қўйилган.

Бу эса кўпмиллатли халқимиз ўртасидаги тотувлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш, мустақил Ўзбекистонда шаклланган замонавий демографик-трансформацион жараёнларни янада кенгайтиришга хизмат қилмоқда. Халқимиз қон-қонига сингиб кетган миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенглик мустақиллик йилларида янада ривожланди, унинг ҳуқуқий асослари яратилиб, миллий сиёсатда мустаҳкам ўрнини топди. Бу сиёсатга ҳамда миллий ғоя негизига бир жамятда яшаб, ягона мақсад йўлида меҳнат қилаётган турли миллатларга мансуб кишилар ҳаётида яққол кўриш мумкин.

Аҳоли иқтисодий ва ижтимоий ҳаёт қонуниятларига мос ҳолатда тадрижий ўсиб борар экан, демографик жараёнлар ҳам муайян ишлаб чиқариш усули ва ишлаб чиқариш муносабатига боғлиқ тарзда ривож топади. Аҳоли мураккаб ижтимоий ва табиий ривожланиш маҳсули бўлиб, унга турли омиллар таъсир кўрсатади. Бу жиҳатдан иқтисодёт, социология, география, тиббиёт, тарих фанлари таҳлили мавзуга яқин бўлиб, уларнинг ютуқларидан фойдаланади, айти вақтда, уларга муҳим маълумотлар беради.

Демографик жараёнларнинг шаклланишида иқтисодий-ижтимоий таракқиёт ҳал қилувчи ўрин тутади. Турмуш тарзининг яхшиланиши, тиббий хизмат кўрсатиш сифатининг яхшиланиши демографик жараёнларга ижобий таъсир этиб, аҳоли сонини кўпайишига олиб келса, урушлар, турли ҳил касалликлар, иқтисодий инқирозлар, очарчилик ва бошқа омиллар ўз хусусиятига кўра демографик жараёнларда ўз салбий таъсирини кўрсатади. Демографик жараёнлар – инсонларнинг ҳаётида уларнинг авлодларини алмашуви билан боғлиқ бўлган воқеаларнинг кечишидан иборат.(4,Б-10) Ўзбекистон Республикасида мустақиллик йилларидаги демографик жараёнлар ўзига хослиги билан бошқа даврлардан фарқланади. Республика аҳолисининг ўртача умр кўриш даражаси сўнгги йигирма йил давомида 67 ёшдан 73,8 ёшга етганининг ўзи кўп нарсадан далолат беради. Жумладан, аёлларнинг умр кўриши 76,2 ёшга, эркеклар ўртасида 71,4 ёшга (5,Б-17) етди.

Ўзбекистоннинг мустақил ривожланиш йўлига ўтиши унинг демографик тарихида янгича босқични бошлаб берди. Республикада бозор муносабатларининг шаклланиши, ижтимоий-иқтисодий, сиёсий шароитларнинг ўзгариши натижасида янги демографик ўзгаришлар юзага келди. Бу эса ўз навбатида кўпмиллатли бўлган Республикаимизнинг миллатлараро муносабатларига ўз таъсирини ўтказди.

1991 йили Республика аҳолиси 20,6 млн бўлган бўлса (6,Б58), 2021 йил 1 октябрь ҳолатида бу кўрсаткич 35,7 млн кишидан ортиб кетди. Юртимиз аҳолиси сунги 30 йил ичида 15,9 кишига ошган (7). Мустақилликнинг дастлабки кунларидан бошлаб миллатлараро тотувлик ва бағрикенгликка қаратилган давлат сиёсати олиб борилмоқда. Бу сиёсат турли миллат вакиллариغا Ўзбекистонда эмин-эркин яшаш учун кенг шароитлар яратиб бермоқда. Буни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан 1992 йил 13 январда Республика Байналмилал маданий маркази ташкил этилганлигида кўриш мумкин.

Жамиятда соғлом турмуш тарзи, миллатлараро тотувлик, ўзаро меҳр-оқибат муҳитини ва динлараро бағрикенглик тамойилларини янада мустаҳкамлаш ҳамда кўп миллатли халқимизнинг қадимий урф-одатларини асраб-авайлаш ва келажак авлодга етказишни, ёш авлод қалби ва онгида она юртга муҳаббат, истиқлолга садоқат туйғуларини чуқур синдиришни ўз олдига вазифа қилиб Фарғона водийси вилоятларида миллий-маданий марказлар фаолиятини мувофиқлаштириш ва янада ривожлантириш мақсадида олиб борилган ишлар ўз самарасини бермоқда(8). Жумладан, Андижон вилояти раҳбарияти кўп сонли жамоатчилик талабига кўра, миллий эҳтиёжларни қондириш давр талаби эканлигини ҳисобга олиб, вилоятда 5 та, хусусан, уйғур, корейс, арман, қирғиз ва рус миллий маданий марказлари таъсис этилган. Бу марказлар жамиятимизда дўстлик-тотувлик, тинчлик ва осойишталикни мустаҳкамлашда муҳим роль ўйнамоқда. Ушбу миллий-маданий марказлардан бири вилоятда истиқомат қилаётган Уйғур маданий маркази Ўзбекистонда 1989 йилда ташкил этилган дастлабки миллий маданий марказлардан бири бўлиб, Андижон вилоятида ҳам ўша йили вилоят Адлия бошқармаси томонидан 1989 йилнинг октябрь ойида 078-сонли гувоҳнома билан рўйхатдан ўтган. Марказ ўз олдига вилоятдаги уйғур миллатига мансуб аҳолини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, миллий кадриятларни асраб-авайлаш, тили ва маданиятини сақлаш борасида белгиланган иш режа асосида маданий-маърифий тадбирлар ўтказиш вазифасини қўйган. Шунга кўра, Республика ва вилоят уйғур миллий маданий марказининг ташаббуслари билан “Ўзбекистон умумий уйимиз” шиори остида кўплаб маънавий-маърифий тадбирлар ўтказилиб келинган.

XX аср 90-йиллари Андижондаги уйғур маданий маркази фаолиятида миллий маданият, урф-одат ва анъаналарни асраб-авайлаш ҳамда ривожлантиришда муҳим роль ўйнаган давр бўлди. Бу даврда уйғур диаспораси мамлакатдаги миллий-маданий марказлар орасида ўзининг ўрнига эга бўлди. Андижон вилоятининг Пахтаобод туманида марказнинг ҳудудий бўлими иш олиб бормоқда (9,Б -39).

Фарғона водийсида уйғурлар мустақиллик йилларида ижтимоий-иқтисодий ўзгаришлар доирасида қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам фаол қатнашиб келмоқдалар. Масалан, Андижон вилояти Пахтаобод туманидаги Уйғур қишлоқ фуқаролар йиғинида турли соҳалар бўйича фаолият кўрсатаётган 29 та фермер хўжалигига уйғур миллатига мансуб фуқаролар раҳбарлик қилмоқдалар.

1991 йилга келиб, мазкур марказ миллатлараро муносабатларни янада ривожлантириш мақсадида миллий маданиятнинг бойиши учун умуминсоний кадриятлар асосида тил, тарих, анъаналар, расм-русумларнинг тикланишига янада фаол хизмат қила бошлади. Марказ ўз олдига кенг кўламдаги тадбир ва дастурларни вазифа қилиб қўйди. Марказнинг 5 минг аъзосидан 30 ёшгача бўлгани 2450 киши, шундан аёллар 1000 нафардан ортиқдир. Жамоа аъзолари сони марказда 10 та секторни ташкил этади. Энг кўп аъзоларни Пахтаобод тумани Олим

Қурбонов номли жамоа хўжалиги ўрамидаги аҳоли ташкил этади. 2005 йил 24 декабрдаги маълумотларда кўра, уйғур диаспорасига мансуб аҳоли сони 18591 нафарга тенг эди. Шундан 12 500 га яқини 30 ёшгача бўлган йигит-қизлардир. Ҳозирда уйғур диаспорасига мансуб аҳоли сони 24 000 нафарни ташкил этади. Шундан марказга жалб этилганлар 60 нафардан иборат. Андижонда уйғур диаспорасига мансуб аҳоли зич жойлашган ҳудудлар Пахтаобод, Шаҳрихон, Қўрғонтепа, Асака туманлари ва Андижон шаҳри ҳисобланади(10).

Мустақиллик байрамларида ҳар йили туман ва шаҳар бўлимлари фаол иштирок этиб келишади. Марказда уйғур миллатига мансуб халқ ижодкорлари меҳнат, жамоа вакиллари ва меҳнаткашларнинг қутлуғ саналари ҳамда ижодига бағишланган кечалар ва юбилейлар ўтказиб келинмоқда. Уйғур диаспораси мустақиллик йилларида ўз миллий маданияти, урф-одатларини сақлаб қолиш билан бирга, Ўзбекистоннинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиши учун ўз ҳиссасини қўшиб келаётган уюшмага айланди.

1995 йил ташкил топган Қирғизлар диаспораси вилоят Адлия бошқармаси томонидан 1996 йил 7 июнь куни 63-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатидан ўтказилган. Андижонда қирғиз диаспорасига мансуб аҳоли зич жойлашган ҳудудлар қўшни Қирғизистонга чегарадош Булоқбоши, Хўжаобод, Жалакудук, Қўрғонтепа, Марҳамат, Пахтаобод туманлари, Қорасув ва Хонобод шаҳарлари саналиб, Конституцияда белгилаб берилган сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий ҳуқуқлардан тўла фойдаланган ҳолатда ҳаёт кечирмоқдалар. Ҳозирги кунда Андижон вилоятида қирғиз тилида ўқитиладиган 33 та умумтаълим мактаби, шундан, 9 таси қирғиз ва 24 таси ўзбек-қирғиз тиллари мактабларидир (11,Б-562) шунингдек, Республикада ягона қирғиз тилида ўқитиладиган ихтисослаштирилган мактаб-интернати ҳам мавжуд. Вилоят телерадиокомпаниясида қирғиз тилида эшиттириш ва кўрсатувлар йўлга қўйилган. Ва яна Андижон давлат университети филология факультетида қирғиз тили ва адабиёти бўлими фаолият кўрсатиб, унда қирғиз тилида дарс берадиган мутахассислар тайёрланмоқда. Шунингдек, 1998-1999 йилги ўқув мавсумида Андижон вилояти бўйича ўрта мактабни битирган 371 нафар қирғиз йигит-қизи Қирғизистоннинг Уш ва Жалолобод вилоятлари олий ўқув юртларига ўқишга юборилган. Бу эса мамлакатимизда яшаётган турли миллат вакилларига ғамхўрлик кўрсатиш ва ижтимоий адолатнинг қарор топганлигидан далолатдир.

2000 йилга келиб, вилоят аҳолисининг миллий таркибидаги ўзбеклар 88,8 фоизни, қирғизлар эса, 3,8 фоизни ташкил этди(11). 2005 йилга келиб, Андижон вилоятида қирғиз миллатига мансуб аҳоли 98840 нафар бўлиб, вилоят аҳолисининг 4,2 фоизини ташкил қилди. Бугунги кунда вилоятда 102517 нафар қирғиз аҳолиси истиқомат қилади, шулардан 110 таси миллий-маданий марказга жалб этилган. Қирғиз миллатига мансуб аҳоли Андижон вилоятининг Қирғизистон Республикасига чегарадош туманлари, хусусан, Қўрғонтера, Марҳамат, Жалакудук, Хўжаобод, шунингдек Шаҳрихон туманларида кўпроқ истиқомат қилади.

Корейс миллий маданий маркази 1992 йил ташкил топган бўлиб, Адлия бошқармаси томонидан 1997 йил 11 ноябрда 45-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатидан ўтказилган. Андижон вилоятида корейс миллатига мансуб аҳоли сони 1465 нафар бўлиб, вилоят умумий аҳолисининг 0,06 фоизини ташкил қилган. Корейс миллий маданий маркази қошида “Ноиндан” фахрийлар клуби ташкил қилинган бўлиб, ушбу клубга кекса ёшдаги меҳнат фахрийлари аъзо бўлишган. Клуб фаоллари томонидан корейс миллий маданияти ва анъаналарини, қадриятларини ёшларга ўргатиб бориш яхши йўлга қўйилган. Вилоятдаги корейс миллий маданий маркази томонидан турли маданий тадбирлар мунтазам уюштирилиб келинмоқда. 2005 йил 20 сентябрь куни корейс миллий маданий маркази вилоят бўлими ташаббуси билан корейс халқининг ҳосил йиғим-терими бошланишига бағишланган “Чусок” миллий байрами ўтказилди. Мазкур байрам муносабати билан тадбирга вилоятдаги барча миллий маданий марказларнинг вакиллари таклиф қилинди. Шунингдек, тадбирда турли миллатларнинг куй-қўшиқлари ижро этилди. Вилоятдаги корейс диаспораси меҳнат фахрийларининг юбилей саналари мунтазам равишда тантанали нишонланиб келинади(2).

Корейс миллий маданий маркази қошида ёшлар учун компьютер саводхонлиги ва корейс тилини ўргатиш курслари ташкил этилган бўлиб, муваффақиятли фаолият юритиб келмоқда.

2005 йилда Андижон вилояти аҳолисидан 2622 нафарини корейслар ташкил этган(13). 2017 йилга келиб эса, корейс диаспорасига мансуб аҳоли сони 2979 нафарни ташкил этади. Миллий маданий марказга жалб этилган аҳоли сони 62 нафарга тенг. Диаспорага мансуб аҳоли зич жойлашган ҳудуд Андижон шаҳри ҳисобланади(11).

Андижон вилояти арман миллий маданий маркази 1994 йил ташкил топган бўлиб, Адлия бошқармаси томонидан 1994 йил 12 ноябрь куни 16-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатидан ўтган. Андижон вилоятида арман миллатига мансуб аҳоли 774 нафар бўлиб, вилоят аҳолисининг 0,03 фоизини ташкил қилади. Марказ томонидан бир қатор ишлар амалга ошириб келинмоқда. Арман миллати қадриятларини сақлаш, уларни ёш авлодга етказиш юзасидан турли тадбирлар мунтазам ўтказиб келинмоқда.

2005 йилда вилоят бўйича жами 774 нафар арман миллатига мансуб аҳоли яшаган бўлса(2), 2017 йилга келиб, арман диаспорасига мансуб аҳоли 560 нафарни ташкил этди. Марказга жалб этилган аҳоли сони 15 нафарга тенг. Диаспорага мансуб аҳоли зич жойлашган ҳудуд Андижон шаҳри ҳисобланади.

Рус миллий маданий маркази 1998 йилда ташкил топган бўлиб, Адлия бошқармаси томонидан 1998 йил 14 июль куни 6/183-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатидан ўтган. Андижон вилоятида рус миллатига мансуб аҳоли 12677 (1998 й) нафар бўлиб, вилоят аҳолисининг 0,5 фоизини ташкил қилади(2). Рус миллий маданий маркази ўз фаолиятини вилоятдаги рус миллатига мансуб аҳолини бирлаштириш, бошқа миллат

вакиллари билан дўстликни янада мустаҳкамлаш ҳамда рус миллий маданиятини сақлаш ва ривожлантириш йўналишида олиб бормоқда.

2000 йилга келиб рус миллатига мансуб аҳоли 0,2 фоизни ташкил этди. Рус миллий маданий маркази вилоятдаги барча тадбирларда фаол иштирок этиб келмоқда. Шунингдек, марказ томонидан ҳар бир байрамга бағишлаб турли кеча ва учрашувлар, тадбирлар мунтазам ўтказиб келинмоқда. Жумладан, 2005 йил 4 январда Андижон шаҳридаги Конституция майдонида рус миллий маданий маркази ташаббуси билан вилоятда истиқомат қилаётган арман, корейс, уйғур, қирғиз ва бошқа миллат фарзандлари учун янги йил арчаси байрами ташкил этилди. 21 март куни Наврўз байрами муносабати билан марказ томонидан катта байрам тантанаси ташкил этилди. Байрамда маданий марказ қошида ташкил этилган “Славянка” ансамбли ўз куй ва кўшиқлари билан иштирок этди.

2013 йилда Андижон вилоятида 5 та рус ва 42 та ўзбек-рус тилларида таълим олиб бориладиган мактаблар мавжуд эди. Турли миллат вакилларининг ўз она тилида ахборот олиши кафолатланган, телекўрсатув ва радиоэшиттиришлар рус тилида 1 та, ўзбек-рус тилларида 5 та, ўзбек-рус-инглиз тилларида 6 та газета ва 2 та журнал нашр этилмоқда.

2005 йилда рус диаспорасига мансуб аҳоли 22246 нафарни ташкил этган бўлса, 2017 йилга келиб, улар сони 18987 нафарни ташкил этган(13). Марказга жалб этилган аҳоли сони 120 нафарни ташкил этади. Диаспорага мансуб аҳоли зич жойлашган ҳудуд Андижон шаҳри ҳисобланади.

Андижон вилоят ҳокимлиги томонидан миллий маданий марказлар фаолиятлари доимий қўллаб-қувватлаб келинмоқда. Маданий марказлар фаолиятларини янада ривожлантириш, миллатлараро дўстлик ва ҳамжихатликни кучайтириш борасида олиб борилаётган ишлар қўламини янада кенгайтириш мақсадида “Дўстлик уйи” ташкил этилди.

Андижон вилоятида уйғур, корейс, арман, қирғиз ва рус миллий маданий марказлари самарали фаолият олиб бормоқда. Ушбу марказлар мамлакатимизда дўстлик, тинчлик ва осойишталикни мустаҳкамлашда муҳим ўрин эгаллайди. Айниқса, Наврўз, Мустақиллик куни, Конституция куни умумхалқ байрамлари вилоят миқёсида юқори савияда ўтказилишида миллий маданий марказлар вакиллари фаол иштирок этиб келмоқдалар.

Адабиётлар рўйхати:

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз//Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришган тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқ. – Тошкент: Ўзбекистон, 2016. –Б.8-9.

2. ЎЗР ПАА, 975-фонд, 19- рўйхат, 574-иш, 56-варақ.

3. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Тошкент: Ўзбекистон, 2016. –Б.9.

4. Бўриева М.Р., Юлдашева М.А. Демография муаммолари. Уқув қўлланма. –Тошкент, 2003. –Б.10.
5. Ўзбекистон демографик йиллик тўплами. – Тошкент, 2017. –Б 176.
6. Численность населения Узбекистана. Госкомстат Узбекистана. Стат. сбор.–Ташкент. 2007.–С. 58.
7. <https://kun.uz/12084474>
8. Ўзбекистон Президент Администрацияси архиви Фарғона бўлими (бундан кейин ЎзР ПАА Фб) 2048-фонд, 27-рўйхат, 2-иш, 14-варақ.
9. Хайназаров Б.Б. История уйгурской диаспоры Узбекистана (1925-2012 гг.) Автореф. дисс. докт. (PhD) ист. наук. –Ташкент, 2018. –С.39.
10. Андижон вилояти ҳокимлиги диний ишлар бўлими жорий архиви томонидан 2018 йил 26 октябрда берилган маълумот.
11. Шамсутдинов Р., Исҳоқов А. Андижон тарихидан лавҳалар.– Тошкент: “Shark” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси бош таҳририяти, 2013. –Б.562.
12. ЎзР ПАА Андижон вилояти бўлими, 4141-фонд, 20-рўйхат, 305-иш, 70-варақ.
13. Андижон вилояти Статистика бошқармаси жорий архиви томонидан 2017 йил 10 сентябрда берилган маълумот.